

**ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE**

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-17/2023. számú ügyben
természetes személyek adósságrendezési eljárásával összefüggésben
(Előzmény ügy: AJB-3903/2022)

Előadó: Bolvári Zoltánné dr.

Érintett szervek: Budapest Főváros Kormányhivatala, mint Családi Csődvédelmi Szolgálat

2023.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-17/2023. számú ügyben
(Előzmény: AJB-3903/2022)**

Előadó: Bolvári Zoltánné dr.

Az eljárás megindítása

Egy magánszemély (a továbbiakban: Panaszos) a volt férje (a továbbiakban: Adós) által kezdeményezett természetes személyek adósságrendezési eljárásával (a továbbiakban: adósságrendezési eljárás) összefüggő panaszával fordult az alapvető jogok biztosához. Panaszos beadványa szerint Adós több hitelt vett fel, amelyeknél őt kezesként jelölte meg, majd Adós a Budapest Főváros Kormányhivatala Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Kárpótlási és Családi Csődvédelmi Osztályánál (a továbbiakban: Családi Csődvédelmi Szolgálat) adósságrendezési eljárást kezdeményezett. Panaszos állítása szerint Adós tartozását törölte a Családi Csődvédelmi Szolgálat és azt rá, mint kezesre terhelte, és amelyet így végrehajtási eljárásban az ő nyugdíjából tiltanak le.

A beadvány alapján felmerült *a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság, valamint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog* sérelme, illetve közvetlen veszélyének a gyanúja, amelyre tekintettel az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdés a) pontja és 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam. Ennek során az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontja szerint megkeresésekkel éltem a Családi Csődvédelmi Szolgálat felé.

Az érintett alapvető jog

- A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*” (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés)
- A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog: „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.*” (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés)

Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (Alaptörvény)
- a természetes személyek adósságrendezéséről szóló 2015. évi CV. törvény (Are. tv.)
- a természetes személyek adósságrendezési eljárásában az egyéb kötelezettek részvételével összefüggő szabályokról szóló 235/2015. (IX. 4.) Korm. rendelet (Vhr.)
- az igazságügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos egyes feladat- és hatáskörökről szóló 362/2016. (XI. 29.) Korm. rendelet

A megállapított tényállás

1. Panaszos beadványa szerint 1990-ben elvált Adóstól, aki több hitelt is felvett és a hitelfelvételeknél Őt kezesként jelölte meg. Adós a Családi Csődvédelmi Szolgálatnál adósságrendezési eljárást kezdeményezett.

Panaszos állítása szerint az adósságrendezési eljárásban Adós tartozását törölte a Családi Csődvédelmi Szolgálat és azt rá, mint kezesre terhelte, és a végrehajtó az ő nyugdíjából tiltja le. Panaszos nyugdíjának felét már 8 éve letiltás terheli. Panaszos véleménye szerint az adósságrendezési eljárás során a tartozásokat róla, mint kezesről is törölni kellett volna.

2. A megkeresett Családi Csődvédelmi Szolgálat válaszai az alábbiakban összegezhetők.

2.1. A Családi Csődvédelmi Szolgálat első megkeresésemre adott válaszában arról tájékoztatót, hogy Adós 2017. április 19. napján kezdeményezte az adósságrendezési eljárást.

Tekintettel arra, hogy nem volt főhitelező, bírósági adósságrendezési eljárás megindítására került sor. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2017. szeptember 11. napján végzésben rendelte el a bírósági adósságrendezést, amely végzés 2017. október 7. napján emelkedett jogerőre. *Ez utóbbi időpont az adósságrendezés kezdő időpontja.* Az adósságrendezési eljárás jelenleg is folyamatban van. A bíróság által jóváhagyott adósságrendezési egyezség végrehajtását Adós 2018. december 15. napjától kezdte meg, ettől kezdve havonta teljesített fizetéseket a tartozásokra, majd élt a fizetési moratórium lehetőségével. *Adós fizetési kötelezettségének törlésére és annak Panaszosra terhelésére az eljárás során nem került sor.*

Az adósságrendezési eljárás kezdetekor *Adós* a csatolt nyomtatványokon *úgy nyilatkozott, hogy adóstársa nincs*, továbbá azt sem tudatta a családi vagyongazdálkodóval (a továbbiakban: Vagyongazdálkodó), hogy más kötelezett is érintett az adósságban, így a *Vagyongazdálkodó nem tudta értesíteni Panaszost az adósságrendezési eljárás megindulásáról valamint a csatlakozás lehetőségéről.* Panaszosnak legkésőbb az egyezségi tárgyalás lezárásáról szóló jegyzőkönyv bíróságnak történő megküldése, azaz 2018. június 20. napjáig lett volna lehetősége az adósságrendezési eljárásba egyéb köteleztként belépni. Mivel Panaszos egyéb köteleztként nem vesz részt az adósságrendezési eljárásban, az Are. tv.-ben szabályozott igényérvényesítésekkel szembeni védelem nem illeti meg, így korlátozás nélkül indulhat, illetve folytatódhat a vele szemben elkezdett végrehajtás vagy egyéb követelésérvényesítési eljárás.

A Családi Csődvédelmi Szolgálat válasza szerint az adósságrendezési eljárás megindításakor a hitelezői követelések közül az egyik már végrehajtás alatt állt külön-külön mind az Adós, mind a Panaszos tekintetében. A másik hitelezői követelés esetén fizetési meghagyás kibocsátása iránti eljárást kezdeményezett a követelés engedményese külön-külön mind az Adós, mind a Panaszos ellen, azonban a végrehajtási eljárás még nem indult meg az adósságrendezési eljárás kezdetekor.

A Családi Csődvédelmi Szolgálat tájékoztatást nyújtott arról, is hogy Panaszos 2019. évben személyesen járt a Családi Csődvédelmi Szolgálatnál, ahol a Vagyongazdálkodó szóbeli tájékoztatást nyújtott számára, ezt követően sem személyesen, sem írásban nem kereste a Vagyongazdálkodót és nem kezdeményezett adósságrendezési eljárást sem.

A Családi Csődvédelmi Szolgálat felhívta a figyelmet arra, hogy *Panaszos saját jogán már nem indíthat adósságrendezési eljárást, mivel tartozásai közősek Adóssal és e tartozásokra vonatkozóan az adósságrendezési eljárás folyamatban van.*

2.2. A Családi Csődvédelmi Szolgálat válasza és az általa csatolt iratok alapján további tisztázandó kérdések merültek fel, így az ismételt megkeresésemre további tájékoztatást nyújtott a Családi Csődvédelmi Szolgálat.

A Családi Csődvédelmi Szolgálat a megkeresésben feltett kérdésre megerősítette, hogy *Panaszos egyéb köteleztként vehetett volna részt az eljárásban.*

Arra vonatkozó kérdésemre, hogy hivatalosan mikor, mely iratból szerzett tudomást Panaszos, mint egyéb kötelezett létéről, a Családi Csődvédelmi Szolgálat azt a választ adta,

hogy a *Családi Csődvédelmi Szolgálat 2022. november 21. napján* – az iratanyag átvizsgálása után – az OTP Faktoring Zrt. hitelezői igénybejelentéseiből *szerzett tudomást* arról.

A Családi Csődvédelmi Szolgálat válaszában kifejtette, hogy Panaszosnak több olyan pénzügyi intézménnyel szembeni, jelentős összegű tartozása is van, ahogy egyedül szerepel adósként, e tartozások rendezése érdekében saját jogán adósként Ő is indíthat adósságrendezési eljárást, amennyiben megfelel az adósságrendezési eljárás kezdeményezése egyéb Are. tv. szerinti feltételeinek.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg, amelynek 18. § (1) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint *hatóság* tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a közigazgatási szerv hatóságnak minősül, így a Családi Csődvédelmi Szolgálat tevékenységének vizsgálatára hatásköröm kiterjed.

Az alapvető jogok biztosának fő feladata a hozzá forduló panaszosok alapjogait érintő visszasság megállapítása, azok orvoslására intézkedés kezdeményezése.

II. Az érintett alapvető jog tekintetében

Az alapvető jogok biztosja egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során *autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának.* Álláspontom szerint az ombudsman akkor jár el helyesen, ha következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

Az Alaptörvény B cikk (1) bekezdése értelmében Magyarország független, demokratikus jogállam. A jogállamiság fogalmát, tartalmát az Alkotmánybíróság számos határozatában értelmezte megállapítva, hogy *a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság.* Az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2.§ (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az addig kialakított alkotmánybírósági gyakorlat továbbra is relevánsnak tekinthető. A jogbiztonság követelménye az állam köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy *a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek* a norma címzettjei számára. Az Alkotmánybíróság határozataiban rámutatott arra is, hogy a jogállamiság elvéből fakadó követelmény az is, hogy *a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által szabályozott eljárási rendben, az anyagi jog által megállapított keretek között hozzák meg döntéseiket.* (Lásd. 9/1992. (I. 30.) AB határozat, 56/1991. (XI. 8.) AB határozat)

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. A *tisztességes eljáráshoz való jog* lényegéről kialakított álláspontját az Alkotmánybíróság elvi jelentőséggel először a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta

össze, amelyet a 8/2015. (IV.17.) számú határozatában megerősített: a tisztességes eljárás „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” A tisztességes eljárás követelménye a hatósági ügyek intézése során túlmutat az eljárás legalitásán. Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesüléséhez nem elegendő, ha a hatóságok betartják az ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, hanem szükséges az is, hogy *mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését.*

A jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének mind szabályozási szinten, mind a jogalkalmazó szervek gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

III. Az ügy érdeme tekintetében

1. Egyéb kötelezeti jogállás

Mindenekelőtt szükségesnek tartom rögzíteni, hogy *Panaszos* az adósságrendezési eljárásban az Are. tv. 5. § 18. pont a) alpontja szerinti *egyéb kötelezettnek tekintendő*, mivel az Are tv. hatálya alá tartozó fizetési kötelezettség tekintetében az adóssal egyetemlegesen felelős, de az Are. tv. 5. § 5. pontjában meghatározott adóstársnak nem minősül. E rendelkezésnek megfelelően *Panaszosra* az Are tv. egyéb kötelezetre vonatkozó szabályai vonatkoznak. Az egyéb kötelezett jogi helyzete az Are. tv. szerint attól függően eltérő, hogy az adósságrendezési eljárásban saját döntése alapján részt vesz vagy sem.

Annak megállapítása, hogy *Panaszos* az ügy tárgyát képező adósságrendezési eljárásban egyéb kötelezettnek tekintendő, alapvető fontosságú, tekintettel arra, hogy az Are. tv. fogalma szerinti adóstárs jogai, kötelezettségei, jogi helyzete jelentősen eltér az egyéb kötelezett jogi helyzetétől, így például már az adósságrendezési eljárás sem indulhat meg az adóstárs nélkül, tekintettel arra, hogy azt kizárólag adós és adóstárs közösen indíthatja meg, ugyanakkor az eljárás megindulhat az egyéb kötelezett részvétele nélkül is.

2. Egyéb kötelezett adósságrendezési eljárásba történő bevonása

Az Are tv. 10. § (1) bekezdése és a Vhr. 1. § (1) bekezdése értelmében az *adós, adóstárs köteles az eljárás kezdeményezése előtt az egyéb kötelezett részére eljuttatni az egyéb kötelezett adósságrendezési eljárásban történő részvételére vonatkozó felhívást* és csatolni a Vhr.-ben meghatározott nyilatkozatokat. A Vhr. 1. § (2) és (3) bekezdése alapján, ha az egyéb kötelezett a nyomtatványokat nem tölti ki, nem írja alá, akkor adós a rendelkezésére álló okiratok alapján kitölti az egyéb kötelezett ismert adatait és nyilatkozik arról is, hogy az egyéb kötelezett helytállási kötelezettsége az adós mely tartozásaival összefüggésben keletkezett. Ha az egyéb kötelezett nem adja meg az Are tv. 10. § (1) bekezdésében meghatározott nyilatkozatok valamelyikét, adós az adósságrendezés kezdeményezésekor ezeket a rovatokat üresen hagyja.

A hivatkozott rendelkezések alapján tehát *elsősorban az Adós kötelezettsége az egyéb kötelezett felhívása az adósságrendezési eljárásban való részvételre*. A csatolt iratokból megállapítható, hogy az adósságrendezési eljárásban az *Adós e kötelezettségének nem tett eleget*, az egyéb kötelezetre vonatkozó valamennyi mellékletet, adatot üresen hagyta, így az eljárást kezdeményező, adós által benyújtott iratokból valóban nem volt megállapítható, hogy egyéb kötelezett is érintett lenne az eljárásban.

Az Are tv. 10. § (2) bekezdése és a Vhr. 1. § (4) bekezdése szerint a *Családi Csődvédelmi Szolgálat* az Are tv. 23. §-ában meghatározott, *az adósságrendezési kérelem és*

mellékletei vizsgálata során az egyéb kötelezett részére az adósságrendezési eljárásban történő részvételre vonatkozó felhívást küld 45 napos határidő tüzésével, ha

„a) az adósságrendezési eljárás kezdeményezését követően szerez tudomást arról, hogy az eljárásban egyéb kötelezett is érintett,

b) az adósságrendezési eljárás kezdeményezésekor az adós, adóstárs nem nyilatkozott az egyéb kötelezett személyére vonatkozóan,

c) az adósságrendezési eljárás kezdeményezésekor az adós, adóstárs nem csatolta az egyéb kötelezett nyilatkozatát arról, hogy az egyéb kötelezett az eljárásba az adós mellett részt kíván-e venni, vagy

d) az egyéb kötelezett nyilatkozata hibás, hiányos vagy nem egyértelmű abban a tekintetben, hogy az Are tv. 10. § (1) bekezdés a)-c) pontja szerinti melyik kötelezettséget vállalja”.

Az Are tv. e rendelkezései rendelkeznek arról, hogy amennyiben Adós az egyéb kötelezett felhívására és nyilatkozat csatolására való kötelezettségének nem tesz eleget, azt a Családi Csődvédelmi Szolgálat köteles pótolni, ha az adósságrendezési eljárás kezdeményezését követően szerez tudomást az egyéb kötelezett személyéről vagy adós, adóstárs nem csatolta annak nyilatkozatát, vagy a nyilatkozat hibás, hiányos.

A csatolt iratokból nem volt megállapítható, hogy a Családi Csődvédelmi Szolgálat a kérelem adatai ellenőrzése során tudomást szerzett volna az egyéb kötelezetről.

Az Are tv. 10. § (3) bekezdése lehetőséget nyújt arra is, hogy *a bírósági adósságrendezési egyezség megkötése során az egyéb kötelezett nyilatkozatát pótlólag megteheti.* E rendelkezés előírja, hogy *erre a Vagyonfelügyelő ismételten felhívja 5 napos határidő tüzésével az egyéb kötelezettet.* Sem a *Családi Csődvédelmi Szolgálat, sem a Vagyonfelügyelő nem hívta fel a Panaszost egyéb kötelezettként az adósságrendezési egyezség megkötése során nyilatkozattételre.* A Családi Csődvédelmi Szolgálat tájékoztatása szerint Panaszosnak legkésőbb az egyezségi tárgyalás lezárásáról szóló jegyzőkönyv bíróságnak történő megküldése, azaz 2018. június 20. napjáig lett volna lehetősége az adósságrendezési eljárásba egyéb kötelezettként belépni.

A csatolt iratokból megállapítható, hogy a Családi Csődvédelmi Szolgálat 2018. január 4. napján tette közzé honlapján a hitelezői igények bejelentésére vonatkozó felhívását, amely 30 napos határidőt tartalmazott a hitelező igények bejelentésére. A hitelezői igénybejelentésben többek között nyilatkozniuk kellett a hitelezőknek a követelésük kötelezettjéről vagy kötelezettjeiről is.

A felhívásnak megfelelően 4 hitelezői igény bejelentésére került sor, amelyek közül két igény esetében kizárólag Adós volt a kötelezett. Az OTP Faktoring Zrt. által határidőben benyújtott két hitelezői igény egyike esetén azonban Adós volt az adós, Panaszos pedig az adóstárs, a másik hitelezői igény esetében pedig fordítva, Panaszos volt az adós, Adós pedig az adóstárs. Az iratok alapján tehát kijelenthető, hogy *a Családi Csődvédelmi Szolgálatnak és a Vagyonfelügyelőnek legkésőbb 2018. február hónapban már hivatalos tudomása volt arról, hogy a bejelentett négy hitelezői igényből kettő esetében egyéb kötelezett is érintett.* Ennek ellenére 2018. február és június 20. között – amikor a Panaszosnak még lehetősége lett volna egyéb kötelezettként bekapcsolódnia az eljárásba – sem került sor az egyéb kötelezett felhívására az adósságrendezési eljárásba történő csatlakozás, nyilatkozattétel érdekében.

3. Egyéb kötelezett nyilatkozata

Az Are tv. 10. § (1) bekezdése értelmében az egyéb kötelezett által csatolt nyilatkozatban az *egyéb kötelezett arról nyilatkozik, hogy*

„a) az adósságrendezési eljárásban az adós, adóstárs mint közvetlen kötelezett mellett részt vesz oly módon, hogy helytáll az adósságrendezési megállapodásban az adósságrendezési egyezségben vagy az adósságtörlesztési határozatban az adós számára

meghatározott fizetési kötelezettség teljesítéséért oly módon, hogy ha az adós a fizetési kötelezettségét nem teljesíti, akkor a hitelezők erről szóló felhívásától számított 8 napon belül megfizeti a hitelező számára az elmaradt adósságtörlesztést, vagy

b) az adósságrendezési eljárásban az adós, adóstárs mint közvetlen kötelezett mellett *részt vesz oly módon*, hogy az adósságrendezési megállapodásban az adósságrendezési egyezségben vagy az adósságtörlesztési határozatban az adós számára meghatározott fizetési kötelezettség teljesítéséért helytáll az a) pontban meghatározott módon, ezenkívül az adós törlesztési kötelezettségének kiegészítésére is kötelezettséget vállal az adósságrendezés érdekében a bíróságon kívüli vagy a bírósági adósságrendezési eljárásban, vagy

c) *az eljárásban azzal a korlátozással vesz részt*, hogy a bíróságon kívüli adósságrendezési megállapodásban, a bírósági adósságrendezési egyezségkötésben, illetve az adósságtörlesztési határozat végrehajtásában kizárólag az adós e törvény szerinti azon fizetési kötelezettség a) pontban meghatározott módon történő teljesítéséért vállal kötelezettséget, amely kötelezettségért mint egyetemleges kötelezett vagy mint zálogkötelezett helytállni köteles [az a)-b) pontban és e pontban említettek a továbbiakban: az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezett], vagy

d) *az adósságrendezési eljárásban nem vesz részt, de egyúttal tudomásul veszi*, hogy a 26. § (2) bekezdés és 28. § (1), (2) és (4) bekezdések szerinti igényérvényesítésekkel szembeni védelem nem illeti meg.”

Az egyéb kötelezettek a vizsgált eljárásban nem volt lehetősége az Are tv. 10. § (1) bekezdés szerinti nyilatkozat megtételére, amelytől függ az egyéb kötelezett jogi helyzete, az, hogy az adósságrendezési eljárás kezdeményezésének joghatásai rá kiterjednek-e, illetve, hogy az eljárásban megillető jogait tudja-e gyakorolni.

4. Egyéb kötelezett jogi helyzete, egyéb kötelezettet megillető jogok

Az alábbiakban részletesen ismertetett jogok és garanciális szabályok csak abban az esetben irányadóak az egyéb kötelezett (így a Panaszos) vonatkozásában is, amennyiben Őt az adósságrendezési eljárásba bevonták.

4.1. *Amennyiben egyéb kötelezett az Are. tv. 10. § (1) bekezdés a)-c) pontja szerinti részvételre vonatkozó nyilatkozatot tesz az adósságrendezési eljárásban, őt megilleti az Are. tv. 26. § (2) bekezdés, 28. § (1)-(2) és (4) bekezdései szerinti igényérvényesítésekkel szembeni védelem.*

E védelem alapján a pénzügyi intézmény adósságrendezés kezdeményezésének tudomásulvételétől csak az adósságrendezés keretei között érvényesítheti az adóssal, adóstárssal, egyéb kötelezettel szemben a hitelviszonyból fennálló jogviszony vagy egyéb jogviszony alapján fennálló követeléseit (ide nem értve a pénzforgalmi szolgáltatásokért fizetendő díjat), ezenkívül az adóssal fennálló jogviszonyból eredő beszámítási jogát is csak az adósságrendezés szabályai által lehetővé tett módon gyakorolhatja.

A Családi Csődvédelmi Szolgálat az adós, adóstárs által tett nyilatkozatok és a végrehajtást foganatosító szervezetektől beszerzett adatok alapján haladéktalanul bejelenti az adóssal, adóstárssal, illetőleg az eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezettel szemben végrehajtási eljárást folytató önálló bírósági végrehajtónak, illetve más végrehajtást foganatosító szervnek az adósságrendezési eljárás kezdeményezésének benyújtását. Az adósságrendezés kezdeményezésének benyújtásáról szóló értesítés végrehajtó általi kézhezvételétől kezdve – az adóssal, a kezessel, egyéb egyetemleges kötelezettel és a dologi kötelezettel szemben – a velük szemben fennálló követelések behajtása iránt folyamatban lévő végrehajtási eljárásokban eljárási cselekmény, intézkedés nem foganatosítható, a végrehajtási ügy szünetel, a felek és az egyéb kötelezettek által a szünetelés időtartama alatt tett nyilatkozatok is hatálytalanok; ettől az időponttól minden határidő nyugszik. Az eljáró végrehajtó a szünetelésre tekintettel díjjegyzék kibocsátására nem jogosult. Ezt követően a

végrehajtási eljárásban már nem lehet újabb árverési hirdetményt közzétenni, a szünetelés előtt már közzétett árverési hirdetmény alapján az árverést a végrehajtó akkor lefolytatja le, ha a licitálás már megkezdődött, és érvényes licitájanlat érkezett. Ha az árverés érvényes és eredményes, az abból befolyt vételárat a végrehajtó a Vht. szabályai szerint osztja fel a végrehajtást kérők között.

Az adósságrendezés kezdeményezésének benyújtásáról szóló értesítés kézhezvételétől, illetve az Are tv. 25. § (4) bekezdése szerinti hirdetmény közzétételétől kezdve az adós, adóstárs biztosítékul lekötött vagyonára vonatkozóan bírósági végrehajtáson kívüli értékesítés csak akkor folytatható le, ha az árverési hirdetményt már korábban közzétették, annak alapján a licitálás megkezdődött és érvényes ajánlat is benyújtásra került. Ebben az esetben, ha az árverés érvényes, a vételárral a zálogjogosult a Ptk. és a zálogtárgyak bíróságon kívüli értékesítéséről szóló jogszabályok szerint számol el az adóssal. Az adós vagyonára vezetett végrehajtás korlátozása vagy megszüntetése iránti perek szünetelnek, az értékesítésre vonatkozó cselekmények nem folytathatók, a régi Ptk. szerinti szabályok szerint kikötött biztosítéki célú vételi jog, vételi jog, visszavásárlási jog nem gyakorolható, biztosítéki célú engedményezésen alapuló követelésből eredő jog, továbbá az adóssal szemben pénzkövetelés érvényesítése csak az adósságrendezés keretében, hitelezőként bejelentkezve érvényesíthető; az ezzel ellentétes intézkedések hatálytalanok. Az adósságrendezés kezdeményezésének benyújtásáról szóló tudomásulvétel az adós erről szóló írásbeli bejelentése és a 25. § (4) bekezdés szerinti hirdetmény közzététele közül a korábbi időpont. Az adós felelős az írásbeli bejelentés késedelméből vagy valótlanágából eredő károkozásért.

A bírósági adósságrendezési eljárásra vonatkozó különös szabályok szintén tartalmazznak előírásokat az eljárásban részt vevő kötelezettre.

Így az Are. tv. 41. § (5) bekezdése kimondja, hogy a hitelezők a bírósági adósságrendezés kezdő időpontjától a jelzálogjogból és más dologi biztosítékból, továbbá a személyi biztosítékból (kezestől, teljesítésátvállalótól, teljesítéselvállalótól, egyéb biztosítéki szerződés kötelezettjétől) kielégítést az adóssal, adóstárssal, az eljárásban kötelezetteként részt vevő egyéb kötelezettel szemben – ide nem értve az óvadékot – nem kezdeményezhetnek, követeléseik végrehajtását sem kérhetik, a régi Ptk. szerint kikötött biztosítéki célú vételi jogukkal, visszavásárlási jogukkal nem élhetnek, a pénzkövetelésük biztosítása céljából kikötött egyéb biztosítékaikat sem érvényesíthetik. Az adóssal, adóstárssal szemben fennálló követelésekre vonatkozóan ettől az időponttól – a késedelem miatt többlet – kamat, kötbér, egyéb fizetési igény nem követelhető. A hitelezők – a bírósági adósságrendezés kezdő időpontjában már fennálló követelések után, valamint az adósságrendezés időtartama alatt esedékessé váló törlesztési, fizetési összegeken felüli hányada után – az érvényes ügyleti kamatra jogosultak, 360 naponkénti tőkésítéssel, az ügyleti kamat maximális mértékét is meghatározva.

Az Are tv. 43. § (1) bekezdése alapján a bírósági adósságrendezés kezdő időpontjában az adós, adóstárs és az eljárásban kötelezetteként részt vevő egyéb kötelezett ellen folyamatban lévő végrehajtást a végrehajtást foganatosító bíróság (hatóság) a Vagyonfelügyelő értesítésének kézhezvételekor haladéktalanul hivatalból felfüggeszti. A végrehajtás felfüggesztése nem érinti a végrehajtás során már foganatosított lefoglalás, biztosítási intézkedés, zár alá vétel, zárlat hatályát.

4.2. Amennyiben az egyéb kötelezett az Are. tv. 10. § (1) bekezdés d) pontja szerinti nyilatkozatot teszi az adósságrendezési eljárásban, azaz az adósságrendezési eljárásban nem kíván részt venni, őt nem illeti meg az Are tv. 26. § (2) bekezdés, 28. § (1)-(2) és (4) bekezdése szerinti igényérvényesítésekkel szembeni védelem.

Az Are. tv. 41. § (10) bekezdése értelmében az adósságrendezési eljárásban felhívás ellenére kötelezetteként részt nem vevő egyéb kötelezettel szemben az adóssal közös tartozás behajtása iránt az adósságrendezési eljárásban történő részvételre vonatkozó felhívásban

meghatározott határidő leteltétől kezdve az igényérvényesítési eljárások megindíthatók, a szünetelő végrehajtást, illetve a zálogértékesítési folytatni kell. Hasonlóan rendelkezik az Are. tv. 43. § (1) bekezdése is, amely kimondja, hogy az adósságrendezési eljárásban felhívás ellenére részt nem vevő egyéb kötelezettel szemben az adóssal közös tartozás behajtása érdekében a folyamatban lévő végrehajtási eljárás, zálogtárgy értékesítés folytatódik, a végrehajtást kérő havonta jelenti a Vagyonfelügyelőnek a végrehajtás során megtérült összeget.

Panaszosnak, mint egyéb kötelezettnek a vizsgált eljárásban nem volt lehetősége az Are. tv. 10. § (1) bekezdés szerinti nyilatkozat megtételére, nem tudott arról dönteni, hogy az adósságrendezési eljárásban rész kíván venni vagy nem, így nem illethette meg az Are. tv.-ben szabályozott igényérvényesítésekkel szembeni védelem. Ennek következtében Panaszossal szemben az adóssal közös tartozás behajtása iránt az igényérvényesítési eljárások az adósságrendezési eljárás időtartama alatt megindíthatók voltak és a folyamatban lévő végrehajtási eljárás is folytatódhat.

4.3. Az Are. tv. 36. § (4) bekezdése kimondja, hogy az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezett is félnek minősül. Ennek megfelelően az adósságrendezési eljárásba bevont egyéb kötelezett számára – az előzőekben írt nyilatkozattételi és az eljárásban való részvétel választásán túl – az Are. tv. számos jogosultságot állapít meg, illetve számára értesítési kötelezettségeket ír elő. Ilyen előírások pl.

- A Vagyonfelügyelő a hirdetmény közzétételével egyidejűleg a bírósági adósságrendezési eljárást elrendelő jogerős végzést megküldi az egyéb kötelezettnek is. (Are. tv. 39. § (5) bekezdés)
- A Vagyonfelügyelő és az adós, adóstárs, továbbá az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb jogi kötelezett együttműködési rendet alakít ki az adós, adóstárs vagyonának és bevételeinek nyilvántartásáról, a vagyonnal, bevételekkel való gazdálkodásáról, törlesztési kötelezettség teljesítéséről, az adósságrendezéssel összefüggő feladatok teljesítésével összefüggő beszámolásról, valamint az egyéb kötelezett kötelezettségvállalásának teljesítésének figyelemmel kíséréséről. (Are. tv. 45. § (7) bekezdés)
- A Vagyonfelügyelő az adósságrendezési eljárásba szabályszerűen bejelentkezett hitelezők egyezségi kötésre történő felhívásához az adós fizetőképességének helyreállítását célzó programot és az adósságrendezésre vonatkozó tervet csatol, amelyet a Vagyonfelügyelő egyezségi javaslatként megküld az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezettnek is. (Are. tv. 47. § (1) bekezdés)
- A hitelezői követelések besorolására a hitelezők által tett észrevétel tárgyában a Vagyonfelügyelő – többek között az egyéb kötelezett meghallgatása után – 15 napon belül dönt. (Are. tv. 47. § (2) bekezdés)
- Az egyéb kötelezett a Vagyonfelügyelő besorolási döntésével szemben a bíróságnál kifogással élhet. (Are. tv. 47. § (3) bekezdés)
- A bíróság a kifogás elbírálásáról szóló jogerős végzést megküldi az egyéb kötelezettnek is. (Are. tv. 47. § (4) bekezdés)
- Amennyiben egyezségi tárgyalás megtartására kerül sor, arra a Vagyonfelügyelő az egyéb kötelezettet is meghívja írásban. (Are. tv. 51. § (1) bekezdés)
- Az egyezségi tárgyaláson az egyéb kötelezett is véleményt nyilváníthat. (Are. tv. 52. § (5) bekezdés)
- Az egyezségi tárgyaláson lefolytatott szavazás eredménye az egyéb kötelezett számára is megismerhető. (Are. tv. 53. § (1) bekezdés)

- A bírósági adósságrendezési eljárás megszüntetéséről szóló végzést a bíróság megküldi az egyéb kötelezetteknek is. (Are. tv. 57. § (5) bekezdés)
- Ha az egyezség a jogszabályoknak megfelel, a bíróság végzéssel jóváhagyja, a végzést az egyéb kötelezetteknek is kézbesíti. (Are. tv. 58. § (1) bekezdés)
- Ha a bíróság elrendeli a bírósági egyezségkötés újbóli lefolytatását, ezt a végzést megküldi az egyéb kötelezetteknek is. (Are. tv. 59. § (1) bekezdés)
- Az egyezség végrehajtása során az egyéb kötelezett kezdeményezheti a Vagyonfelügyelőnél ellenőrzés lefolytatását. (Are. tv. 60. § (3) bekezdés)
- A Vagyonfelügyelő az egyéb kötelezetteknek is megküldi az adós által félévente az egyezség végrehajtásáról benyújtott beszámolót. (Are. tv. 60. § (4) bekezdés)
- A Vagyonfelügyelő a záró elszámolást megküldi az egyéb kötelezetteknek is, amelyre észrevételt tehet. (Are. tv. 61. § (1) bekezdés)
- A záró elszámolás adatai szerint adós által vállalt kötelezettségek teljesítéséről felvett jegyzőkönyvet a Vagyonfelügyelő megküldi az egyéb kötelezetteknek is. (Are. tv. 61. § (3) bekezdés)
- A bírósági adósságrendezési eljárás befejezetté nyilvánítását elrendelő és az adóst mentesítő végzést a bíróság megküldi az egyéb kötelezetteknek is. (Are. tv. 61. § (5) bekezdés)
- A Vagyonfelügyelőnek a bírósági adósságrendezés szabályait vagy az érintett jogát vagy jogos érdekét lényegesen sértő intézkedése, illetőleg intézkedésének elmulasztása az egyéb kötelezett is kifogást terjeszthet elő az adósságrendezési eljárást lefolytató bírósághoz.

Panaszosnak felsorolt jogai gyakorlására – amely jogok őt az eljárás kezdetétől a végéig megillették volna – nem volt lehetősége, mivel az adósságrendezési eljárásba történő részvételre nem kapott felhívást, így nem volt választási lehetősége abban a tekintetben, hogy részt kíván venni az eljárásban vagy sem, illetve amennyiben részt kíván venni, azt milyen módon teszi.

Az adósságrendezési eljárásban előzőek szerint írt mulasztás, amely szerint nem került sor Panaszos felhívására az adósságrendezési eljárásban történő részvételre a hatályos jogszabályi előírások ellenére, ezáltal akadályozva az ügyféli jogok érvényesülését, veszélyezteti a jogbiztonság követelményének érvényesülését és a Panaszos tisztességes hatósági eljáráshoz való jogával összefüggő visszásságot eredményezett.

Intézkedésem

A jelentésemben feltárt alapvető joggal összefüggő visszásság a Panaszos vonatkozásában eljárásom keretében nem orvosolható, azonban az azonos megítélésű visszásság jövőbeni megelőzése érdekében az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem Budapest Főváros Kormányhivatalát vezető főispánt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a Családi Csődvédelmi Szolgálat és a Vagyonfelügyelők az adósságrendezési eljárásokban fokozott figyelmet fordítsanak az egyéb kötelezettek Are. tv. előírásainak megfelelő felhívására az adósságrendezési eljárásban történő részvételre, azzal elősegítve félként őket megillető jogaik gyakorlását.

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos